ТРАКИЙСКИ УНИВЕРСИТЕТ
МЕДИЦИНСКИ ФАКУЛТЕТ
Вх.№ 1700
Получено на 30.09 2016 г.

Р Е Ц Е Н З И Я

от доц. д-р Невяна Фесчиева д.м.,

за дисертационния труд на д-р Петър Атанасов

на тема:

„Професионална удовлетвореност на болничните лекари- съвременни проблеми и решения"

за придобиване на ОНС „доктор"

по област на висше образование: 7.Здравеопазване и спорт,

професионално направление: 7.1.Медицина

и научна специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията"

Със Заповед № 1733/05.08.2016 г. на Ректора на Тракийски университет-Стара Загора съм определена за член на Научно жури, а с Протокол от първото заседание на НЖ от 07.07.2016 г. – да изготвя рецензия за дисертационния труд на д-р Петър Атанасов Атанасов на тема: **„Професионална удовлетвореност на болничните лекари- съвременни проблеми и решения"** за придобиване на **ОНС „доктор".**

Кратки биографични данни за кандидата. Д-р Петър Атанасов е роден на 08.02.1960 г. в гр. Първомай. Дипломира се през 1986 г. като магистър-лекар в Медицински факултет на ВМИ-Пловдив. Придобива специалност по хирургия-1992 г.и по онкология -1996 г. През 2004 г. завършва курс по здравен мениджмънт-200 ч. във ФОЗ-София; 2004-2005 г. във ВТУ „Св.Св. Кирил и Методи" придобива ОКС Магистър по стопанско управление - Здравен мениджмънт. Професионалният си път започва през 1986 г; като хирург в Окръжна болница-Хасково, където работи до 1996 г., след което е хирург в Регионалната болница в гр.Татуин, Тунис-1996-2001 г.След завръщането си в България последователно е зав. Хирургическо отделение и управител на МБАЛ-Гълъбово - 2002-2008 г., ординатор в ХО в МБАЛ-Хасково (2009-2010) и в МБАЛ и в МБАЛ-Димитровград (2011-2012);изпълнителен директор на МБАЛ

„Ст. Киркович"- Ст.Загора (2012-2013). От 2013 и досега е ординатор в КОЦ-Ст.Загора. Успоредно с това от 2014 г е на 0,25 длъжност асистент в Катедра Социална медицина и здравен мениджмънт, Медицински факултет, Тракийски университет. Владее на добро ниво английски, френски и руски и разговорно-арабски.

Общо описание. Представеният за рецензиране **дисертационен труд** съдържа 155 страници, от които текст - 126 стр., литература - 21 стр., приложения - 5 стр. Трудът съдържа 57 фигури, 6 таблици и едно приложение. Използваната литература включва 227 заглавия, от които 31 на кирилица и 196 на латиница. В съдържателен аспект литературните източници имат отношение към темата на дисертацията.

Структурата на дисертационния труд е разработена в класическия стил : литературен обзор, методология, собствени резултати и изводи.

Актуалност. В епохата на високотехнологичната медицина човешките ресурси не само запазват, но и увеличават своето значение, защото са ключов фактор за по-резултатно достигане на научните постижения до пациента и за ефективно функциониране на здравната система. В общата рамка на човешките ресурси в здравеопазването, професионалната удовлетвореност на лекарите в болниците е важен проблем, който се усложнява от постоянно променящите се болнична среда и професионални изисквания. Неговото изследване представлява теоретичен интерес и е императив за модерното болнично управление.

Оценка на Литературният обзор. Литературният обзор е логично построен. След представянето на дефиниции и теории за професионалната удовлетвореност въобще, докторантът прави задълбочен обзор на изследванията по проблема при лекарите. Поставяйки акцент на най-новите проучвания в света, той извежда със значимо влияние върху професионалната удовлетвореност: заплащане и условия на труда, стрес и синдрома „прегаряне", възможности за кариерно развитие, лична и колективна мотивация за труд и повишаване на квалификацията, междуличностни отношения в колектива, взаимоотношения с болните, уравновесяване на професионалния и личен начин на живот. Наред с добрия анализ на изследователските методики при количествените и

качествените проучвания по проблема, тези фактори са намерили съществено място в целеполагането на дисертационния труд.

Оценка на методологията. Целта на дисертацията е определена с оглед съвременната ситуация в България: да се проучат основните характеристики на професионалната удовлетвореност и мотивацията на лекарите в българските болници в условията на реформиращо се здравеопазване като базисен компонент на качеството на здравното обслужване.

За изпълнение на целта са формулирани съответни задачи. Собственото проучване е проведено сред лекарите в пет областни и шест общински болници на Южна и Югоизточна България-общо 612 анкетирани лекари, от които 451 в областните и 161- в общинските болници. Проведено е на принципа на отзовалите се - 74,63% (минимално 43,94% и максимално-90% за отделните лечебни заведения). Проучването няма претенции за представителност, но има добър обхват за територията, на която е проведено. Приложените изследователски методи: анализ на съдържанието и пряка индивидуална анкета са напълно адекватни на поставените цел и задачи. Същото е валидно и за използваните статистически методи-описателни, аналитични и графичен анализ. Разработената за целите на проучването анкетна карта включва 31 въпроса, от които четири с отворени отговори, отразява идеята на изследването и дава възможност да се събере информация по най-важните признаци на наблюдение. Като цяло методологията е добре разработена и гарантира надеждност на получените резултати.

Оценка на резултатите.

Резултатите са представени отделно за областните и за общинските болници. На фона на общо високо ниво на професионалната удовлетвореност се установява различие за работещите в двата типа болници - 60% за областните срещу 75% за общинските. Интересен е анализът на факторите определящи удовлетвореност/неудовлетвореност при двете групи. Заемането на ръководна длъжност, по-малкото разминаване на очаквания и реалност по отношение развитието на собствения капацитет и материалния статус имат по-голямо положително влияние върху професионалната удовлетвореност и

удовлетвореността от настоящата работа при лекарите от областните болници. При медиците от общинските болници мотивиращата роля на обществения престиж и възможностите за лична изява имат по-голяма роля за формиране на удовлетвореността им. Резултатите и при двете групи показват важното значение на кариерното развитие на лекарите за повишаване на професионалната удовлетвореност, а от там и за качеството на болничната дейност. В този смисъл, групата въпроси, отнасящи се до грижата на болничните ръководства за подпомагане на повишаването и поддържането на професионалната квалификация са много уместно поставени и заслужават да бъдат разширени в бъдещи проучвания от докторанта или от негови колеги и съмишленици

Между условията на работа най-силно влияние върху удовлетвореността оказват заплащането на труда и възможностите за професионално усъвършенстване. Удовлетвореността – професионална и от конкретната работа е предпоставка за активно участие на лекарите в предложения за подобряване на обслужване на болните и това е извод, който показва косвената връзка между основната темата на дисертацията с качеството на болничната дейност.

Проучване влиянието на мотивационните фактори върху удовлетвореността на лекарите само по себе си е важно като изследователски проблем. Получените резултати за тях могат да бъдат отправна точка за бъдещи изследвания, както и база за сравнение.

Направеното обсъждане на резултатите от дисертационния труд е направено в контекста на широк кръг наши и международни изследвания и има висока стойност.

Изводите логически следват от резултатите. Направени са внимателно, без излишни преувеличения. Приносите правилно са оценени като научно-приложни. Най-съществената им част е поставянето и провеждането на многоаспектно проучване на професионалната удовлетвореност на болничните лекари и извеждане на значими фактори.

Авторефератът отразява най-важните страни на дисертационния труд. Във връзка с дисертацията са направени шест публикации-две в списания и четири – в сборници от научни конференции.

Критични бележки и препоръки. На фона на много добрата литературна осведоменост на автора по разглеждания проблем, установявам пропуснати български проучвания, които макар и от по-далечно време биха позволили очертаване на динамиката на детерминантите на професионалната удовлетвореност на лекарите в един период на бурни обществено-икономически промени. Продължаващи изследвания по тематиката на дисертационния труд биха били интересни в теоретичен и полезни в практически план.

Заключение.

Дисертационният труд **„Професионална удовлетвореност на болничните лекари- съвременни проблеми и решения”** Представеният дисертационен труд е добре поставено научно на актуална тема, с достатъчно приноси. Напълно отговаря на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България и Правилника на Тракийския университет за развитие на академичния състав. Поради това изразявам своята положителна оценка и предлагам на членовете на Научното жури да гласуват **на д-р Петър Атанасов Атанасовда бъде присъдена образователната и научна степен „доктор”** по научната специалност „Социална медицина и организация на здравеопазването и фармацията”.

25.09.2016 г

Рецензент:

доц. Н.Фесчиева, дм